

Oponentský posudek bakalářské práce Ivety Hankové:

Canisterapie – Využití psa jako prostředku ke zlepšení kvality života dětí s neurologickými problémy

Některá zvířata mají v lidské duši vyhrazen privilegovaný prostor, ale shodli bychom se snadno na tom, že na prvním místě v tomto prostoru stojí pes. Většina lidí pociťuje v kontaktu se psem radost a jiné blahé pocity, které jsou dokonce měřitelné na fyziologických funkcích, jako je krevní tlak nebo hormonální aktivita. Cílem této práce je přinést zprávu o tom, jak lze tuto lidskou vnímavost vůči psovi cíleně využívat ve prospěch zdraví, což známe pod názvem canisterapie.

Tématiku canisterapie studentka Iveta Hanková nosila v hlavě, vzhledem k limitovanému času dokončení bakalářského studia, poměrně dlouho. V době asi před třemi lety jsem se i já zabývala tím, jak jí poradit s uplatněním tohoto tématu v budoucí diplomové práci. V té době Iveta docházela na dětské psychiatrické oddělení v motolské nemocnici jako doprovod canisterapeutického týmu, a to, co jsem se o této činnosti od ní dověděla, působilo skoro jako ilegální činnost a má nedůvěra k uchopitelnosti této činnosti pro bakalářskou práci byla velká. Studentka se pak odmlčela patrně z důvodu dokončování jiných nezbytných atestů, a tím prodlením se naštěstí dočkala pozitivní změny v přístupu nemocnice Motol ke canisterapii. Ta byla v posledním roce rozšířena i na oddělení dětské neurologie, z čehož se dá soudit, že dětská nemocnice už nebere tento způsob terapie jako cosi cizorodého, nechtěného, nebo podřadného, ale že během několika málo let uznala její opodstatněnost a její (když ne léčebný, tak alespoň uzdravovací) efekt.

Práce má standardní rozdělení na dvě části: teoretická část v rozsahu 22 stran, praktická část v rozsahu také 22 stran. Seznam knižní literatury má 12 položek, na konci v příloze jsou přepsané rozhovory a několik ilustračních fotografií.

Teoretické zpracování problematiky se odvíjí od počátků soužití člověka se psem, přes obecné historické údaje jako mezníky ve vývoji zooterapie, ke vzniku organizované léčebné interakce člověka a zvířete, a k různým způsobům zaměření působení psa: jako pes servisní, diagnostický a canisterapeutický. Následuje popis práce canisterapeutického týmu, výcvik psa a podmínky činnosti, končící kapitolou o canisterapii na oddělení dětské neurologické kliniky v Motole a představení konkrétních dvou terapeutů: Rusty a Bart. Popis mechanismů v nitru dětského pacienta, které pozitivně ovlivňuje přítomnost zvířete, je kapitolou uvádějící praktickou část. Autorka vybrala na nemocničním oddělení tři respondenty – pacienty, tři respondentky – matky pacientů a tři respondentky – zaměstnankyně: zdravotní sestru, herní

specialistku a psycholožku. Vedla s nimi rozhovor pomocí připravených otázek a pozorovala situaci dějící se v hodině canisterapie, s cílem zjistit odpověď na to, zdali canisterapie přispívá ke zlepšení kvality života dítěte s poměrně závažným neurologickým onemocněním; jak je canisterapie vnímána zúčastněnými respondenty; a dochází-li ke canisterapii tam, kde je jí nejvíce zapotřebí. Výzkum je v pravém slova smyslu kvalitativní, přinášející výsledek o tom, že respondenti vnímají canisterapii pozitivně, přináší jim úlevu, uklidnění, dočasné zapomenutí na útrapy, maminkám radost z radosti dětí, zdravotníci pozorují zklidnění, rušení sociálních zábrán a těšení. Autorka píše, že canisterapie v současné době nemá ustanovenou žádnou metodologii, jde při ní vlastně jen o čerpání životní síly od psa podle vlastních potřeb a možností. Nemocnice nemá pro ni ani ustanovené místo konání, odehrává se někde na chodbě u schodiště. Výzkum tedy nesledoval projevy dětí v jednotlivých složkách nebo fázích procesu, nebylo ani cílem zjišťování kvality a úrovně prožitků. Žádné zproblematizování nebo negaci hypotéz výzkum nezjistil, přinesl ale nadšení pro canisterapii od všech zúčastněných, které je patrné v přepsaných rozhovorech.

Hodnocení: Doporučila bych nepoužívat pro tento účel termín „kvalita života“. Tento pojem mnohorozměrný, relativní a subjektivní, kvalitu života nelze hodnotit v určitém čase a místě, je měřitelná až s odstupem a s nadhledem a hlavně nelze ji pochopit bez souvislosti s dalším pojmem, kterým je smysl života. Proto by bylo lépe zaměřit se na sledování psychické pohody (jak je to použito v kapitole Shrnutí). Tu se naproti tomu podařilo velmi hezky v odpovědích doložit a je vlastně zároveň odpovědí na druhou výzkumnou otázku. Ta je charakteristická spontánností a nadšením, ale na kvalitě života se neprojevuje. Odpověď na třetí výzkumnou otázku je trochu razantně jednostranná. Je nepopíratelné, že pacienti na JIP jsou v těžké situaci a jejich labilní duševní rozpoložení jistě škodí jejich zdravotnímu stavu. Ale zároveň je jisté, že zdravotníci také mají dobré důvody psy na oddělení nepouštět. Bez pokusu o zjištění důvodů je odpověď v této podobě nerelevantní. Bylo by také na místě popsat vývoj přístupu ke canisterapii v českých nemocnicích, kde jistě neměla canisterapie hned zelenou, a bylo potřeba věc po malých krůčcích a za odporu konzervativního a předpojatostí zatíženého prostředí nemocnic prosazovat. Dojem z této práce je takový, že vše šlo hladce a neproblematicky, o čem se spíš dá pochybovat.

Přes těchto několik nedostatků mně práce potěšila svou pozitivní zvěstí, že konečně se v českých nemocnicích ví to, že je potřeba více myslet na duševní pohodu pacientů, ale i pečlivým vypracováním po formální stránce. Práci doporučuji k obhajobě, navrhuji ohodnotit známkou dvě, ale v závislosti na průběhu obhajoby se ráda přikloním i k jedničce.